

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

הודאת חוץ של נאשם במשפט פלילי

כאשר אדם מוסר עדות בחקירה אולם מתכחש אליה במועד המשפט, יכול בית המשפט, בהתקיים תנאים ונסיבות נדרשים, להתייחס לעדות אותה מסר אותו אדם כאמרת חוץ. כדי להימנע מהרשעות שווא, החוק מגדיר תנאים ונסיבות בהם ניתן להתייחס לאמרת חוץ כעדות קבילה במשפט. כאשר מדובר בנאשם שהודה במעשים המיוחסים לו בחקירה, או בפני עדים, אך מתכחש להודאתו בבית המשפט, מתיר החוק להתייחס להודאת הנאשם כהודאת חוץ ולקבלה כראייה במשפט, במידה ומתקיימים התנאים והנסיבות הנדרשים. המאמר הבא ידון בכלל הסוגיות הקשורות להודאת חוץ של נאשם בפלילים וכן על התנאים לקבלתה או פסילתה על ידי בית המשפט.

מהי הודאת חוץ של נאשם במשפט פלילי

כל דבר שנאמר על ידי נאשם מחוץ לבית המשפט, אשר יש לו נגיעה לעבירה אותה מייחסים לנאשם והוא בעל משקל ראיתי לכאורה להכרעת מחלוקת הנוגעת להליך המתנהל נגדו, יכול להיחשב כהודאת חוץ. הדבר נכון לגבי דברים שנאמרו בעל פה, דברים שנמסרו בכתב או בתצהיר, ואף דברים שהשתמעו מפעולה או התנהגות של הנאשם.

לדוגמה: הודאה של חשוד בעבירה המיוחסת לו אשר נמסרה במשטרה תיחשב להודאת חוץ, כמו כן, הודאה שנמסרה על ידי חשוד לאדם כלשהו, שאינו מעורב בתיק ומהווה צד ג לעניין, בנוגע למעורבותו בעבירה פלילית, תיחשב כהודאת חוץ.

יש להבדיל בין אמרת חוץ והודאת חוץ – אמרת חוץ היא כל אמירה והצהרה של עד אפסילתו נאשם מחוץ לכותלי בית המשפט. אמרת חוץ יכולה להיות בעלת משקל במשפט, אך אינה הודאה של הנאשם במיוחס לו. הודאת חוץ היא אמירה או הצהרה של נאשם בדבר מעורבותו בעבירה המיוחסת לו, ולכן נחשבת כהודאה.

סעיפים 11-12 לפקודת הראיות

בפקודת הראיות מצויים שני סעיפים הנוגעים ישירות לסוגיית הודאת חוץ.

סעיף 11 עוסק בראיות חוץ ככלל:

11. אמרתו של נאשם מותר להוכיח בעדותו של אדם ששמע אותה; נרשמה האמרה בכתב והנאשם חתם עליה או קיים אותה באופן אחר, מותר להוכיחה בעדות על כך ממי שהיה נוכח באותו מעמד. אמרה שנרשמה כאמור מותר להוכיחה אף בתצהיר בכתב של מי שהיה נוכח באותו מעמד, אם הנאשם מיוצג וסניגורו הסכים לכך או – כאשר האמרה נוגעת לאישום בעוון או בחטא – אם הנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

האמרה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שהאמרה היא אמרתו וויתר על חקירת מקבל האמרה.

סעיף 12 עוסק בהודאת חוץ של נאשם:

(א). עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה הייתה חופשית ומרצון.

(ב). בית המשפט רשאי לקבל כראיה, להוכחת הנסיבות שבהן ניתנה הודיית נאשם, גם תצהיר בכתב של מקבל ההודיה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה הייתה חופשית ומרצון, והוא אם נתקיים אחד מאלה:

(1) הנאשם מיוצג וסניגורו ויתר על חקירת מקבל ההודיה;

(2) ההודיה הייתה על עבירה שהיא עוון או חטא והנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את ההודיה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שההודיה הייתה חופשית ומרצון וויתר על חקירת מקבל ההודיה.

התנאים לקבלת הודאת חוץ של נאשם בפלילים

כדי שהודאת חוץ של נאשם תתקבל על ידי בית המשפט, צריכים להתקיים התנאים הבאים:

□ **נסיבות מתן ההודאה קבילות** - עדות בדבר הודאתו של הנאשם בביצוע המעשים המיוחסים לו תתקבל כראייה על ידי בית המשפט רק אם הציג התובע את נסיבות מתן ההודאה, ורק אם מנסיבות ההודאה מסיק בית המשפט כי ההודאה נמסרה מרצונו החופשי של הנאשם.

□ **קבילות הודאה בכתב** - בנוגע להוכחת נסיבות מתן ההודאה, יכול בית המשפט לקבל תצהיר בכתב ממקבל ההודאה בכפוף לכך שמתקיים אחד מהתנאים הבאים:

(א) הנאשם מיוצג על ידי סניגור וסניגורו של הנאשם ויתר על האפשרות לחקור את מקבל ההודאה.

(ב) מדובר בהודאה על עבירה מסוג עוון או חטא, הנאשם אישר שקרא את ההודאה, או לחלופין, שההודאה הוקראה לו, ואינו כופר בכך שההודאה ניתנה מרצונו החופשי.

(ג) לאחר שבית המשפט הבהיר לנאשם כי עומדת לו הזכות לחקור את נותן התצהיר, בחר הנאשם לוותר על האפשרות לחקור את מקבל ההודאה.

□ **הודאה בעל פה** - ניתן להוכיח הודאת נאשם שניתנה בעל פה באמצעות עדותו של מי ששמע אותה. בכל מקרה של קבלת הודאת חוץ של נאשם, יש להוכיח כי ההודאה נמסרה מרצונו החופשי של הנאשם.

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

הגשת הודאת חוץ של נאשם

על פי רוב, נהוג להגיש הודאה כתובה של נאשם כשהיא נושאת את חתימת הנאשם ומלווה בעדותו של גובה ההודאה, הכוללת פירוט נסיבות גביית ההודאה. יחד עם זאת, לא תמיד נמסרת הודאת החוץ במסגרת חקירה משטרתית, ולא תמיד נמסרת ההודאה בכתב. בכל מקרה, ללא תלות בדרך בה נמסרת ההודאה, על מגיש ההודאה לספק את הנתונים שיאפשרו לבית המשפט להתרשם מנסיבות מתן ההודאה.

במקרים בהם ההודאה נמסרה במהלך חקירה משטרתית - יש לספק לבית המשפט את כל הפרטים הרלוונטיים לגבי ניהולה של החקירה, הדברים שנאמרו על ידי החוקר והנחקר, וכל פרט שעשוי להשפיע על החלטת בית המשפט בדבר קבילות ההודאה. כשמדובר בהודאה בעל פה, ניתן להוכיח באמצעות עדותו של מי ששמע אותה מפיו של הנאשם.

ניתן להוכיח הודאת חוץ של נאשם שנמסרה בכתב על ידי עדות של אדם שנכח במעמד מסירת וכתבת ההודאה. כמו כן, ניתן להוכיח אמרה של נאשם על ידי הגשת תצהיר של אדם שנכח במעמד מסירת ההודאה, אף מבלי שאותו אדם יידרש להעיד - זאת בתנאי שהנאשם מיוצג ושסניגורו ויתר על האפשרות לחקור את מגיש התצהיר.

הלכת מחאג'נה

בדיון שנערך בתיק מחאג'נה, התכחשו שני עדים להודעה שמסרו במשטרה, אשר נכללו בה דברים שנאמרו על ידי הנאשם, והיו בעלי משקל בהליך הפלילי. בעומדם על דוכן העדים, שני העדים התכחשו לדבריהם, על כן ביקשה התביעה להחיל על עדותם את סעיף 10א לפקודת הראיות, הדין באמרת חוץ של עד. ההגנה טענה שהודעת העדים במשטרה אינה נחשבת כעדות, ולכן אין לקבלה כראיה לאשמתו של הנאשם. בית המשפט דחה את טענות הסנגוריה וקבע כי ניתן להוכיח אמרת חוץ של נאשם באמצעות הודעה שלצורך העניין אומצה על ידי בית המשפט כעדות, כפי שקובע סעיף 10א לפקודת הראיות:

10א. (א). אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:

(1) מתן האמרה הוכח במשפט;

(2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;

(3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכונה.

(ב). בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה איננו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות העניין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.

(ג). בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכול אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.

(ד). לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

הודאה חופשית ומרצון - כלל הווידוי

מקורה של הדרישה להוכיח כי הודאת חוץ של נאשם ניתנה מרצונו החופשי נעוץ בכלל הווידוי, אשר גובש במאה ה-18. באותם ימים נהגו אדונים לפתות את משרתיהם להודות בעבירות שיוחסו להם, תוך שהם מבטיחים להם כי עם מתן ההודאה, יסלחו להם על מעשיהם. רבים מקרב אותם אדונים נהגו בחוסר הגינות, ולאחר שקיבלו את הודאת משרתיהם, הפרו את הבטחתם והשתמשו בהודאותיהם בהליכים פליליים שפתחו כנגד משרתיהם. באותם זמנים לא נדרשה הוכחה כי ההודאה נמסרה באופן חופשי ומרצון, ולא אחת קיבל בית המשפט הודאות אשר נגבו בכפייה, באיומים או בפיתוי, תוך מתן הבטחות כוזבות.

כלל הווידוי נועד להגביל את השימוש בהודאות שנגבו תוך איומים ולחץ, או לאחר מתן הבטחות שווא. בתחילת דרכו, היווה כלל הווידוי חלק מהשיקולים שעל בית המשפט לשקול, ובהמשך נהפך הכלל לכלל פסילה, שמשמעותו כי במידה והכלל אינו מתקיים, נפסלת ההודאה ולא ניתן לראות בה ראיה או עדות קבילה.

כלל הווידוי התקבל ככלל פסילה על ידי האימפריה הבריטית, והוחל גם על ארץ ישראל. הכלל נרשם בסעיף 9 לפקודת העדות מתקופת המנדט הבריטי. בשנת 1971 הוחלף סעיף 9 מתקופת המנדט בסעיף 12 לפקודת הראיות.

במהלך השנים הועלו מספר הצעות המבקשות לקבוע במקום מבחן "חופשיות הרצון" תנאים ואמות מידה אחרים, אשר לאורם תיבחן קבילותה של הודאת חוץ של נאשם. עד היום, נדחו הצעות אלו, וסעיף הרצון החופשי נשאר כמבחן לקבלה או פסילת הודאת חוץ של נאשם.

מתי נחשבת הודאת חוץ להודאה חופשית ומרצון

הודאה יכולה להיחשב הודאה חופשית ומרצון רק במקרים בהם הייתה למוסר ההודאה אפשרות ממשית לבחירה בין מסירת ההודאה או הימנעות ממסירתה. במקרים בהם ננקטו אמצעי לחץ קיצוניים ופסולים, אמצעים ברוטאליים ואלימים, התעללות ומעשים הפוגעים בכבוד האדם של הנחקר, תיפסל ההודאה מראש. זאת ללא שיידרש בית המשפט לדון בשאלה אם אמצעים אלו השפיעו על מעשיו של הנחקר, ומבלי שבית המשפט יידרש

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

לדון בסוגיית שמירה או שלילת רצונו החופשי של הנחקר.

לעומת זאת, אם ננקטו אמצעים פסולים, או כאלו שיש חשד לכך שהם פסולים, אך הפסול שבהם אינו קיצוני, ידרש בית המשפט לדון במידת ההשפעה שהייתה לשימוש באמצעים אלו על הנחקר, על אמינותה של ההודאה ועל רצונו החופשי של הנחקר. במקרים אלו תיפסל ההודאה רק במידה ויוכח כי רצונו החופשי של הנחקר נשלל.

הלכת יששכרוב

פסק הדין שניתן במשפט יששכרוב בשנת 2006 דן בסוגיית קבילותה של הודאת חוץ.

במהלך קליטתו בבסיס כליאה צבאי, כאשר התבקש להתפשט, נפלה מתחתונו של טוראי רפאל יששכרוב חבילה שהכילה קנאביס. מספר שעות לאחר מכן חוקר צבאי חקר את יששכרוב בחשד להחזקה ושימוש בסם מסוכן. בתחילת החקירה נאמר ליששכרוב כי הוא נחקר תחת אזהרה וכי עומדת לו זכות השתיקה, אך במידה ויבחר לדבוק בזכות השתיקה, עלול הדבר לחזק את הראיות נגדו.

עד כאן הכול תקין, אלא שהחוקר הצבאי לא ציין בפני יששכרוב כי עומדת לו הזכות להיוועץ בעורך דין לפני החקירה. בחקירתו מסר יששכרוב הודאה על החזקת הסם ושימוש בו מספר פעמים במהלך שירותו הצבאי. במשפט טענה ההגנה שהודאתו של יששכרוב, שניתנה מבלי שהובהר לו כי זכותו להיוועץ בעורך דין לפני החקירה, אינה ראויה להיחשב הודאת חוץ, כיוון שלא התאפשרה לו זכות בחירה חופשית. על פי טענת ההגנה, בעצם אי מסירת המידע המלא לנחקר על זכויותיו, נשללה אפשרות הבחירה החופשית שלו.

פסק הדין, שניתן בבית המשפט העליון על ידי הרכב של תשעה שופטים, קבע כי יש לפסול את הודאתו של יששכרוב. הנימוק לפסילת הודאתו של יששכרוב היה משום שהחקירה לא התנהלה על פי הנהלים התקינים, וכיוון שמניעת מידע בדבר זכותו של נחקר להיוועץ בעורך דין פירושה פגיעה בחופש הבחירה שלו.

פסק דין יששכרוב קבע את **דוקטרינת הפסילה הפסיקתית**, על פיה יש לבית המשפט שיקול דעת לפסול קבילותן של עדויות, ובכלל זה הודאות חוץ של נאשם, אם אלו הושגו שלא כדין. בשונה מדוקטרינת העץ המורעל הנהוגה בארצות הברית, לפיה ראיות ועדויות שהושגו שלא על פי הנהלים נפסלות אוטומטית, דוקטרינת הפסילה הפסיקתית מעניקה לבית המשפט שיקול דעת בקשר לקבילותן של הודאות וראיות, בהתאם לנסיבות התיק לגביו מתנהל הדין.

חשיבותם של סייגים בקבלת ראיות במניעת הרשעות שווא בפלילים

הודאת חוץ של נאשם בהליך פלילי מהווה ראייה בעלת השפעה מכרעת על תוצאת ההליך ועל עתידו וחיייו של הנאשם. כדי למנוע עד כמה שניתן הרשעות של חפים מפשע, מציב החוק סייגים לקבילותן של ראיות. הודאות וראיות חוץ הן סוגיה שנויה במחלוקת, שדנונה לאורך השנים מספר פעמים על ידי מספר ועדות - ביניהן צוות בראשות השופט לנדוי, אשר הציע בשנת 1985 לחוקק סעיף מיוחד בחוק, שיסדיר את סוגיית הודאת חוץ, וכן

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

ועדה בראשות השופט גולדברג, אשר הגישה את המלצותיה בשנת 1994.

במהלך השנים גובשו מספר הצעות חוק בנושא, אולם אף אחת מהן לא התממשה לכלל חקיקה. בפתחה של הצעת החוק האחרונה לתיקון פקודת הראיות, אשר הוגשה ב 2016 לאור מסקנותיה של ועדת ארבל - ועדה מייעצת לשר המשפטים, אשר דנה בנושא הודאת חוץ של נאשם בהליך פלילי במשך שלוש שנים, נכתב:

"הרשעת אדם בלא עוול בכפו, ובוודאי כזו הגוררת עמה עונש כבד, היא מן העוולות החמורות ביותר שעשויה מדינה לעולל לאזרחיה. על כן, כמאמר הרמב"ם, "יותר טוב ויותר רצוי לפטור אלף חוטאים, מלהרוג נקי אחד ביום מן הימים" (ספר המצוות לרמב"ם, מצוות לא תעשה, מצווה ר"צ). תכלית ההליך הפלילי, וכפועל יוצא - תכליתם של סדרי הדין וכללי הראיות, היא לזכות את החפים מפשע ולהרשיע את האשמים."

הצעת החוק מציינת את העובדה שלמרות שעד מועד הגשתה, כל הצעות החוק שהוגשו לתיקון סעיף 12 לחוק הראיות נדחו, קיים עדיין צורך ממשי לחקיקה בנושא. על פי הנכתב בהצעת החוק, יש לפעול לתיקון סעיף 12 לחוק הראיות, כיוון שהחוק כפי שהוא עלול לאפשר הרשעות שווא של חפים מפשע. הצעת החוק ביקשה לחוקק מספר שינויים:

- להסדיר בחוק נוהגים ופירושים שהשתרשו במהלך השנים, ומרחיבים את הפירוש להודאה "חופשית ומרצון".
- לעגן בחוק את הקביעה שהודאה שניתנה באיומים אינה קבילה, היות שמדינת ישראל מחויבת לאמנה נגד עינויים.
- לקבוע בחוק כי יש מקרים בהם יש לתמוך הודאת חוץ בראיות נוספות.
- לעגן בחוק את מתן שיקול הדעת של בית המשפט לקבוע כי הודאה שנגבתה תוך לחץ, עינוי או תחבולה אינה קבילה.

משפט זוטא

כאשר הנאשם חולק על טענותיה של התביעה, לפיהן מסר הודאה מרצונו החופשי, עליו לפנות בהקדם לבית המשפט ולהעלות את התנגדותו. כדי לברר את טענותיו של הנחקר ולהכריע במחלוקת בין הנאשם ובין התביעה, יערך משפט זוטא, בו תידרש התביעה להוכיח את גרסתה מעל לספק סביר. נטל ההוכחה במקרה של משפט זוטא הוא על התביעה ועליה להביא ראיות לכך שההודאה נמסרה באורח חופשי וברצון. אם למרות מאמצי התביעה עדיין קיים ספק בנוגע לאופן בו נגבתה ההודאה ולהיותה חופשייה ומרצון - ההודאה תיפסל.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם סוגיית הודאת חוץ של

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

נאשם בפלילים

הודאת חוץ של נאשם במשפט פלילי, המתקבלת על ידי בית המשפט, עשויה לחרוץ את גורלו ולהכריע את כף הדין לרעתו. סעיף 12 לפקודת הראיות, כפי שהוא מנוסח כיום, מתיר בידי בית המשפט את שיקול הדעת להכריע בעניינה של הודאת חוץ של נאשם. כדי להבטיח שנאשם פלילי אשר התביעה מבקשת להציג הודאת חוץ שלו כראייה בפני בית המשפט מקבל את מלוא זכויותיו, יש לפנות לעורך דין פלילי מקצועי ומנוסה. ייצוג משפטי מקצועי ימנע הרשעת שווא, ויבטל קבילותן של הודאות שנגבו תוך הפעלת לחץ, איומים, ופגיעה בכבוד האדם ובחופש הבחירה של הנאשם.

יש לזכור כי תחום הדין הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, מניעת יציאה ממנו. היועצות בעו"ד פלילי מקצועי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שיסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטות השונות ורשויות האכיפה, פועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיך. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה והנך מעוניין לקבל ייעוץ משפטי מקצועי בסוגיית הודאת חוץ של נאשם בפלילים, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.